

## АНАЛІЗ МЕТОДИК ВИЗНАЧЕННЯ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ВІВЦЕМАТОК У ВИРОБНИЧИХ УМОВАХ

М. Д. Камбур, д. вет. н., професор, А. В. Піхтір'ова, к. вет. н.  
Alinca-sumy@mail.ua

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Вівчарство — важлива галузь тваринництва, яка базується на промисловому розведенні племінних овець для забезпечення населення цінною продукцією. Сьогодні в Україні на частку баранини припадає близько 1 % виробництва всіх видів м'яса, у зв'язку з чим вівчарство є галуззю невикористаних можливостей. Застосування передових технологій вирощування овець, ретельний контроль за параметрами їх відтворення, вибір порід, годівлі та утримання тварин дозволяє досягти 50–60 % рентабельності виробництва продукції. У фермерських господарствах України цей показник може досягати навіть 100 %. Тим не менш, вівчарство найефективніше у тому випадку, коли використовуються всі види продукції вівчарства. Особливе значення має молочна продуктивність овець.

Молочна продуктивність вівцематок зазвичай підвищується до 4–5-ї лактації. При визначенні молочності маток необхідно враховувати вік овець і рівень їх годівлі у суягний і підсисний періоди, кількість отриманих і число вирощуваних маткою ягнят. Молочність маток характеризується високою фенотипічною і генотипічною мінливістю і передається у спадок. Тому для подальшого відтворення необхідно залишати найбільш молочних тварин і враховувати цей показник у матерів баранів-виробників. Для відбору вівцематок за молочною продуктивністю потрібно визначати її рівень у лактуючих маток. Молочність маток визначають або шляхом обліку видоєного, висмоктаного молока, або за приростом маси тіла ягнят за певний період.

Молочна продуктивність вівцематок має виключно важливе практичне значення при вирощуванні ягнят, хоча на молочність овець при відборі та підборі зверталось недостатньо уваги.

Нашою метою було проаналізувати методики, запропоновані низкою дослідників, для визначення молочної продуктивності овець.

Найпоширенішою і найбільш застосовуваною у вівчарстві є методика визначення молочної продуктивності вівцематок за приростом маси тіла ягнят. Встановлено також, що в перші 20 днів лактації молочна залоза вівцематок синтезує найбільшу кількість молока. Перші два-три тижні життя ягня в основному харчується молоком матері, в силу чого між молочністю матері і приростом маси тіла ягнят в перший місяць їхнього життя існує пряма залежність ( $r=0,87-0,90$ ). Згідно з цією методикою, масу тіла ягняти визначають у 20-денному віці. У цьому випадку молочність маток м'ясо-вовнових порід визначається так: від маси тіла ягняти у віці 20-ти днів віднімають масу тіла ягняти при народженні, отриману різницю множать на 5 (кількість кілограмів материнського молока, необхідного для приросту 1 кг живої маси ягняти). Слід зазначити, що ягнята різних порід і різного напрямку продуктивності на 1 кг приросту маси тіла витрачають від 4,5 до 6 кг материнського молока, тому для кожної породи стада слід визначати свій рівень витрат молока на приріст маси тіла ягнят.

Суть другої методики визначення молочності вівцематок за кількістю молока, висмоктаного ягнятами, полягає в тому, що ягнят зважують до та після смоктання протягом двох діб через рівні проміжки часу. Контрольні доїння проводять два рази на місяць.

Я. І. Імігєвим запропонована інша методика визначення молочності овець, відповідно до якої, молочну продуктивність вівцематок встановлюють періодичним вимірюванням видоєного молока від кожної вівці. День, коли визначається індивідуальна денна молочна продуктивність вівці, називається обліковим.

Вважається, що за певний період — контрольний — денна молочність кожної вівці дорівнює молочності в обліковий день. Молочність враховують наступним шляхом. Увечері, перед обліковими доїннями, ягнят відокремлюють від вівцематок і утримують окремо вночі та вранці до кінця доїння. Після відділення ягнят всіх вівцематок швидко додоюють, але отримане молоко не враховують. Вранці облікового дня, тобто рівно через 12 годин після вечірнього додоювання, проводять облікове доїння, вимірюючи молоко мензуркою від кожної вівці за половину доби. Молочну продуктивність за добу встановлюють, подвоюючи кількість видоєного молока, а за контрольний період обчислюють, множачи отриману величину на кількість днів контрольного періоду. Підсумовуючи молочність овець за контрольні періоди, визначають її за лактацію. Визначення молочності починають після ягніння 20–25 % овець контрольованого стада.

Аналіз різних методів визначення молочності вівцематок дає можливість стверджувати, що з фізіологічної точки зору методика запропонована, Я. І. Імігєвим, є найбільш стресовою для овець і ягнят, тому її використання повинно бути обмежено в разі необхідності мінімальною кількістю тварин у досліді.

Беручи до уваги вищевикладене, вважаємо, що найправильнішою з фізіологічної точки зору є методика визначення молочної продуктивності вівцематок за приростом маси тіла ягнят у 20-денному віці, оскільки вона найменш піддає тварин технологічному стресу.